

מבצע "ליידי" - תקיפת נמל פורט-סעייד
על ידי שייטת – 13 בליל 16 – 17 לאוקטובר

רקע

בקרב דמיאט-בלטים הוכרע כוח ספינות הטילים המצרי בקרב בים הפתוח. במהלך סדרת התקיפות בחופי מצרים בימים העוקבים הובהר כי כלי השייט המצריים נמנעים מיציאה לים אך נוהגים לחסות בבסיסיהם תחת הגנת החופים ולשגר את טיליהם מפתחי הנמלים. עם זאת שיגור הטילים אל אח"י "מזנק" כאשר חלפה בטווח 50,000 יארד מפתח נמל פורט סעייד בבוקר ה – 8 לאוקטובר המחיש כי סטי"לי האויב עדיין מהווים איום לכוחותינו הנעים בקרבת בסיסיהם. על מנת לאלץ את האויב לפנות את כוחותיו מבסיס פורט סעייד הוחלט לתקוף את כלי השייט שלו בתוך הנמל, בפעולת לוחמה זעירה על ידי לוחמי שייטת – 13.

זירה ואויב

נמל פורט סעייד שוכן בפתחה הצפוני של תעלת סואץ ובו בסיס צי גדול המשמש כבסיס קדמי לפעילות הצי המצרי. בנמל פורט סעייד שהו בתקופה הנידונה: כלי שייט קטנים, סטי"לים, סט"רים (ספינות טורפדו) ונט"קים (נחתות נושאות טנקים). סה"כ מנה כוח האויב בעת תקיפת הנמל: 2 סטי"לים מדגם אוסא, 2 סט"רים, 2 נט"קים ו- 5 כלים שונים. הגנת הנמל כללה סוללות תותחים 130 מ"מ מכווני מכ"מ, תותחי 100 מ"מ וכן טילים נגד מטוסים. פתח הנמל היה מוגן ברשת פלדה לחסימת חדירת צוללים. מערך ההגנה כנגד תקיפות לוחמה זעירה היה צפוף ביותר וכלל זקיפים ושומרים הן על הרציפים והן בסירות שנהגו לסייר בנמל ולהטיל מטענים נגד צוללים בקצב מהיר. מבנה הנמל ומקומות קשירת כלי השייט היו מוכרים ללוחמים המבצעים קרבתו של נמל פורט-סעייד לחופים שבשליטתנו, אפשרה התקרבות לנמל בכלי שייט אורגניים של השייטת, סירות גומי וחזירים, בעוד שההובלה בכלי שייט על מימי גדול הצטמצמה להובלה מנהלתית מבסיס השייטת לנקודת ההורדה ליד מוצב "בודפשט" הממוקם על החוף ממזרח לפורט סעייד.

המשימה

הטבעת כלי שייט צבאיים מצריים בנמל פורט-סעיד, על ידי לוחמים משייטת – 13 המובלים באמצעות חזירים.

הרכב הכוח

מפקד המבצע – בחפ'ק בבסיס דפנה – מש'ט – 13

- 4 לוחמים בשני חזירים
- 3 סירות גומי [ס"ג] מרק 5 מאוישות בתשעה לוחמים .
- נט"ק פ-63, אח"י אשקלון מבסיס אשדוד, שהעמיסה את ציוד הלוחמים בבסיס השייטת .
- 2 סנוניות לחילוץ
- 2 דבורים לחילוץ ואבטחה

השיטה

הובלת הכוח על נט"ק פ – 63 עד נקודת ההורדה בחוף רומני באזור ימת ברדאויל.

תנועת סג"ים תוך גרירת 2 החזירים עד נקודת הפיצול.
תנועה עצמאית של החזירים עד לפתח הנמל.
ביצוע בתוך הנמל (הצמדת מוקשים לכלי השייט של האויב).
נסיגת חזירים וחבירה עם הס"גים.
חבירת הכוח לנט"ק.

לוח זמנים כפי שבוצע בפועל:

הורדת כלים מהנט"ק – 161927
תנועה לנקודת הפיצול – 162200
תנועת חזירים לפתח הנמל – 162352
גמר ביצוע – 170440

הביצוע

- מנקודת הפיצול נעו החזירים לפתח הנמל וחדרו לתוכו דרך פרצות ברשת ההגנה שהייתה פרושה לרוחבו.
- לאחר החדירה התפצל הכוח ושני הזוגות המשיכו בתנועה כדלקמן:

לוחמי כלי מס' 1 – סגן עודד אמיר וסמ"ר עלי קמחי, נעו בצד המערבי של הנמל.

□ לוחמי כלי מס' 2 – סגן בועז שקדי וסמ"ר שי ברוש [אז עוד נקרא ברמון], נעו בצד המזרחי של הנמל.

□ כלי מס' 2, בתנועה אל היעד, הגיע בטעות לצד החיצון של "קערה ב" (ראה מרשם קרב). כשנוכח שטעה, חזר לרשת הכניסה לנמל, "התאפס" שנית ומשם פנה שוב לעבר היעד שלו, תוך תיקון כיוון ההפלגה.

□ לוחמי כלי מס' 2 הגיעו ל"קערה ב'", שם עגנו שני נט"קים, אשר הפעילו את מדחפיהם וכתוצאה מכך נמצאו בתנועה רצופה (הלוך ושוב) שהקשתה על הדבקת המוקשים. הלוחמים הדביקו שני מוקשים (שניהם ככל הנראה לאותו נט"ק) ועזבו את הנמל.

□ הלוחמים נתקלו בהתפוצצויות רבות לאורך נתיב התנועה בנמל, חיילים שעמדו לאורך הרציפים, על סיפוני כלי השייט וכן מסירות שסיירו במעגנים, הטילו מטענים נגד אדם במספר רב ובתדירות גבוהה.

□ לוחמי כלי מס' 1 לא חזרו ואין פרטים על פעולתם, אך בהתבסס על התוצאות שהושגו על ידם ניתן להניח שמשימתם בוצעה לפי התכנית

תוצאות התקיפה

מדיווחי הלוחמים ומפענוח גיחות צילום שנערכו אחרי הפעולה עולה כי סטי"ל אוסא וסט"ר אחד נפגעו (ככל הנראה מפעולתם של לוחמי כלי מס' 1 – אמיר וקמחי ז"ל) כמו כן נפגע נט"ק אחד (מפעולתם של לוחמי כלי מס' 2 – שקדי וברוש). שלושת הכלים נפגעו ויצאו מכלל פעולה.

אבידותנו

סגן עודד אמיר וסמ"ר עלי קמחי לא שבו ממשימתם זו.

משמעויות אופרטיביות

הפעלת כלי שייט אויב מבסיס פורט סעיד הוגבלה משמעותית פעילות חיל הים בגזרה זו – הפגזות חוף על ידי סטי"לים על מוצבים בשרטון המזרחי של פורט סעיד, נערכו בליל המחרת (17 – 18 לחודש – ראה ערכה נפרדת). בתקיפות אלו פעלו ספינות הטילים במשך שלוש וחצי שעות ללא מעורבותם של כלי שייט מצריים. ההתגוננות המצרית התבססה על הארטילריה החופית,

אשר הופעלה, יש לציין, במיומנות גבוהה. רק בסיום ההפגזה נורו שני טילים לכיוון הכוח המפגיז – אך טילים אלו לא זוהו כטילי סטיקס המשוגרים מספינות אוסא, יתכן והיו אלו טילי נ"מ בהפעלה נגד אניות.

מפקדי כוחות

[הדרגות נכונות למועד הביצוע]

מפקד הפעולה – מש"ט 13 – סא"ל שאול זיו

מפקד כוח החזירים ומפקד כלי מס' 1 – סגן עודד אמיר

מפקד כלי מס' 2 – סגן בועז שקדי

מפקד כוח הס"גים – רס"ן חנינא עמישב

מפקד נט"ק 63 – רס"ן חיים רז

מפקד כוח סנוניות – סגן קורן

מפקד כוח הדבורים – רס"ן אלמוג (קורל) יצחק

מפקד כוח היתושים שהשתתפו בחיפושים – מפקד בסיס אשדוד - סא"ל איתן ליפשיץ

עיטורים

סגן עודד אמיר ז"ל עוטר בעיטור הגבורה.

סמ"ר עלי קמחי ז"ל עוטר בעיטור העוז.

סגן בועז שקדי עוטר בעיטור העוז.

סמ"ר שי ברוש [ברמן] עוטר בעיטור המופת.

בשעה 23:45 דיווחו מפקדי הצוותים (עודד אמיר ובוועז שקדי) כל אחד בנפרד על תחילת הצלילה. כאן נפרדו הצוותים והחלו את פעולתם העצמאית. תאר שקדי: "...לאחר שנפרדנו התחלנו להתקדם לעבר הנמל. כל כמה דקות היינו עולים להצצה... הבחנתי שהחזיר לא מאוזן כראוי ונחתנו על קרקעית הים. שייקה (סמ"ר שי ברמן) הוציא מים ממכלי האיזון כדי להקל על הכלי והמשכנו עד לרשת הכניסה. הדי פצצות העומק נשמעו למרחוק, הן הוטלו בתדירות של ארבע לדקה. איתרנו את מיקומו המדויק... המשכנו לכיוון פתח הנמל ולאחר כחמש דקות נתקלנו בשובר גלים. החלטתי לחזור שוב לרשת הכניסה לנמל כדי לצאת ממנה שוב הפעם בכיוונים מדויקים. "התאפסנו" והמשכנו בתנועה. עלינו להצצה המשכנו, עלינו לעוד הצצה וזיהיתי שני נט"קים שעל סיפונם שומרים. המשכנו לנוע בעומק

ארבע מטרים ונחתנו על הקרקעית קרוב לשדרה של הנטי'קים. קשרנו את עצמנו לחזיר כדי שנמצא את דרכנו חזרה ועלינו למעלה. בעומק מטר בערך זיהיתי את צללית הנטי'ק, וחשתי שהשומר גילה אותנו. צללנו חזרה לחזיר, הוצאנו ארבעה מוקשים וחזרנו לתחתית הנטי'ק לכיוון החרטום הקדמי. שחינו תחתיו עד שהגענו לצירי המדחפים. המנועים שלו עבדו ורעשו ויחד עם הדי הפיצוצים זה היה נורא. נראה היה שהנטי'ק מפעיל מדחפים כדי שצוללים ייסחפו לתוכם. פצצות עומק הושלכו כל העת מאזור הירכתים והחרטום והיה קשה לשחות. למרות החשכה הצלחנו למצוא את מיקום חדר המכונות של הנטי'ק.

"...הדבקנו את המוקשים, הפעלנו את מנגנון אי ההורדה והמשכנו לנטי'ק השני, שם הדבקנו עוד שני מוקשים. מאוחר יותר התברר שטעינו וכי הדבקנו את המוקשים לחרטומו של אותו נטי'ק".

שייקה ברמן, בן זוגו של שקדי תאר: "...כשנכנסנו לנמל, קיבלו את פנינו פצצות העומק. קבלת הפנים שלהן אינה נעימה. עליך להתקדם בנתיב הלחימה שלך לאט לאט, ועד שאתה מגיע ליעד אתה מספיק לחשוב על הרבה דברים. "הפצצות נופלות סביבך, אתה לא רואה כלום ואתה לא יכול להימלט. עומק הפיצוץ תלוי המנגנון ההשהיה של הפצצה כך שאפילו אם אתה צולל עמוק, זה לא משנה כי אין לך אפשרות לדעת איפה תתפוצץ הפצצה. היא יוצרת הדף חזק שעלול להעיף לך את מסכת הצלילה, את פיית מכשיר הצלילה או לקרוע לך את עור התוף באוזניים. "התקדמו כאשר פצצות העומק מלוות אותנו מכל הצדדים. ראינו בבירור את שני הנטי'קים וכיוונו את פנינו אל הצירים של מדחפי הנטי'קים כדי להצמיד שם את המוקשים.

"בגמר הביצוע חזרנו לחזיר והתחלנו להפליג לכיוון היציאה מהנמל אחרי שתי דקות עלינו להצצה ומיקמו את עצמנו במדויק. השעה כבר הייתה 03:15 ומרשת הכניסה נשמעו רעשים וצלצולים. עגנו על קרקעית הנמל ועלינו להצצה נוספת. חזרנו לחזיר ושייקה החליף אותי בפיקוד על החזיר, אני התיישבתי בכסא הנהג. מצאנו את עצמנו צמודים לגדר, כך ש"גירפנו" אותה לכל אורכה עד שמצאנו את פתח היציאה".

שקדי ושייקה התקדמו עד לנקודת החבירה והמתינו לאמיר וקמחי במשך כחצי שעה. בסביבות 05:00 החלו להתרחק ללא הזוג השני אל עבר הס"גים, אליהם חברו בסביבות 06:00. מפקד כוח הס"גים, והלוחמים בסירות, המתינו לאמיר וקמחי עוד כשעה. משאלו לא הגיעו, חבר כוח הס"גים אל ספינת האם. על פי התוכנית יצאו אמיר וקמחי לאזור המערבי של הנמל. חפ"ק (חבורת פיקוד קדמית) הכוח קיבל מהם דיווח כאשר הגיעו לפתח הנמל לפני התפצלות

הצוותים. לכל אורך הביצוע לא התקבל מהם כל דיווח, כפי שאכן היה מתוכנן. תוצאות הקרב מעידות כי אמיר וקמחי ביצעו את משימתם. הם הגיעו ליעדם, הצמידו מוקשים לסטי"ל אחד ולסט"ר והחלו בנסיגה. גיחות צילום של חיל האוויר הוכיחו כי במהלך הפעולה הושמדו נט"ק (ע"י שייקה ושקדי) וכן סטי"ל וסט"ר (ע"י אמיר וקמחי). ההערכה היא כי אמיר וקמחי נפגעו במהלך הפלגתם חזרה בין ביצוע הצמדת המוקשים ובין פתח הנמל. בבוקר שאחרי המבצע נערכו חיפושים נרחבים באזור הביצוע, בהם השתתפו גם שתי ספינות יתוש בפקדו של סא"ל איתן ליפשיץ מפקד בסיס חיל הים באשדוד.